

Sp. 254. Tillaga til þingsályktunar [127. mál]
um útfærslu fiskveiðalandhelginnar fyrir Vestfjörðum.

Flm.: Hannibal Valdimarsson, Sigurvin Einarsson.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að breyta reglugerð þeirri um fiskveiðalandhelgi, sem sett er samkvæmt lögum nr. 44 frá 5. apríl 1948, um visindalega verndun fiskimiða landgrunnsins, þannig, að fiskveiðalandhelgin fyrir Vestfjörðum taki til vestfirzka landgrunnsins alls austan frá Húnaflóa og suður á Breiðafjörð. Breyting þessi á fiskveiðalandhelginni fyrir Vestfjörðum taki gildi eigi síðar en 15. október 1965.

Greinargerð.

Dagurinn 5. apríl 1948 varð merkisdagur í sögu Íslands, vegna þess að þá voru sett á Alþingi Íslendinga lög um visindalega verndun fiskimiða landgrunnsins. Þessi merka löggjöf er grundvöllur alls þess, sem síðan hefur verið gert til stækkunar íslenzkrar fiskveiðalandhelgi og aukinnar friðunar fiskistofna á landgrunni Íslands.

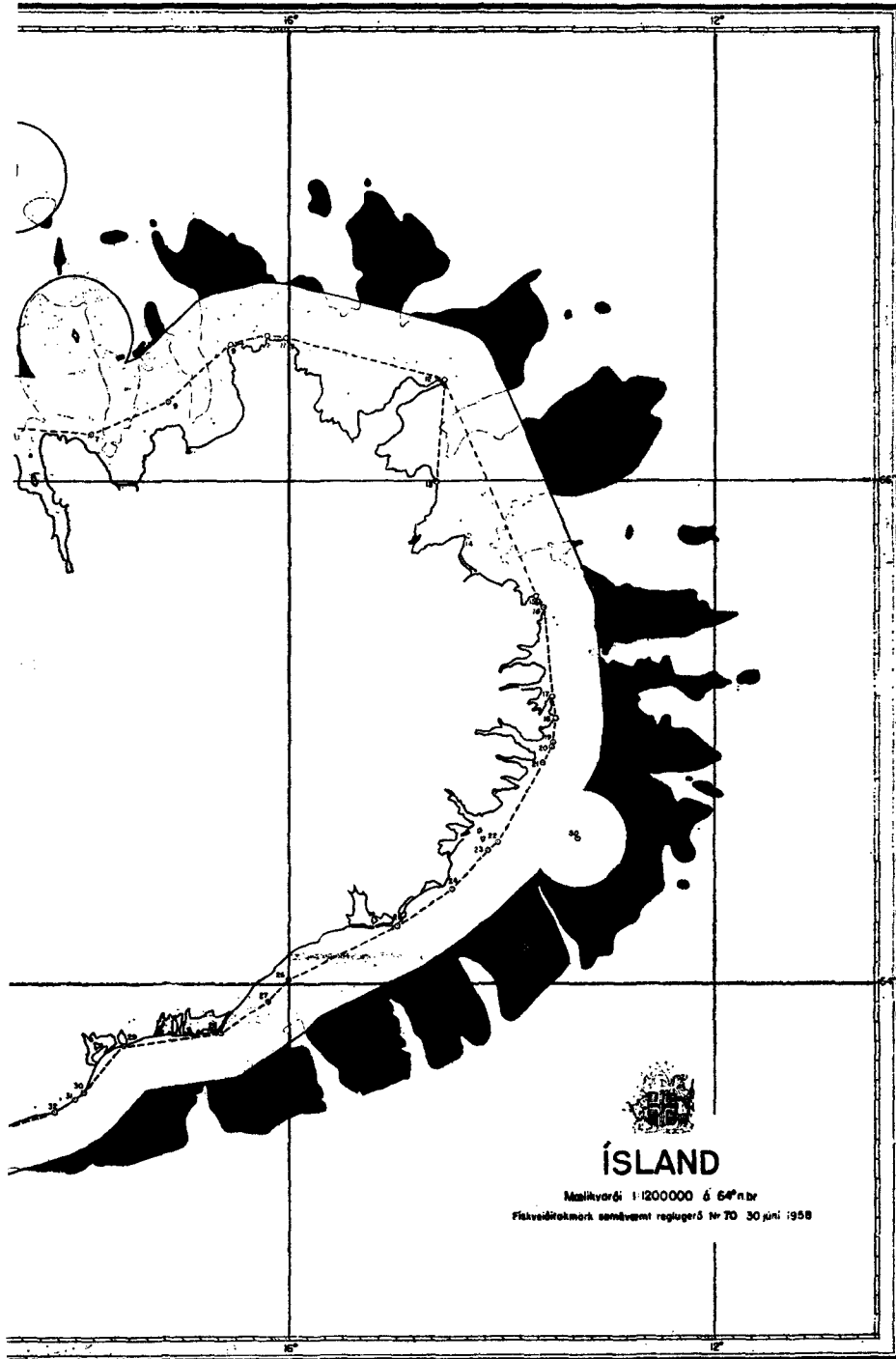
1. gr. laganna um visindalega verndun fiskimiða landgrunnsins er á þessa leið: „Sjávarútvegsmálaráðuneytið skal með reglugerð ákvarða takmörk verndarsvæða við strendur landsins innan endimarka landgrunnsins, þar sem allar veiðar skuli háðar íslenzkum reglum og eftirliti, enda verði friðun á landgrunninu á engan hátt rýrð frá því, sem verið hefur. Ráðuneytið skal einnig ákvarða allar þær reglur, sem nauðsynlegar eru til verndar fiskimiðunum á ofangreindum svæðum. Ráðstafanir þessar skulu gerðar að fengnum tillögum Fiskifélags Íslands og Atvinnudeildar Háskóla Íslands. Reglugerðin skal endurskoðuð eftir því, sem visindalegar rannsóknir gefa tilefni til.“

Með lögunum um visindalega verndun fiskimiða landgrunnsins var því ótvírátt yfir lýst, að allt íslenska landgrunnið heyrði undir íslenska lögsögu á sama hátt og landið sjálft, og skyldi sjávarútvegsmálaráðuneytið með setningu reglugerða ákvarða allar reglur um fiskveiðar innan endimarka landgrunnsins svo og um viðáttu fiskveiðalögsögunnar innan þess á hverjum tíma.

Á þessum lögum var byggt, þegar rýmkun var gerð á fiskveiðalögsögunni á nokkrum stöðum fyrir Norðurlandi árið 1950.

Gefið af Jónaschi Sjóni

Á lögnum um vísindalega verndun fiskimiða landgrunnsins var einnig byggt, þegar grunnlínum var breytt og fiskveiðalandhelgin stækkuð úr þremur í fjórar mílur með setningu reglugerðar nr. 21 frá 19. marz árið 1952.

Og enn var byggt á traustum grunni þessara sömu laga, þegar hið stóra og örlagaríka skref var stigið og fiskveiðalandhelgin stækkuð úr fjórum í tólf sjómílur með setningu reglugerðarinnar 1. september 1958.

Meðan á deilunni stóð við Breta, þótti Alþingi ástæða til að árétta og undirstríka óhvikula stefnu Íslands í landhelgismálinu með svo hljóðandi ályktun, er utanríkismálanefnd bar fram:

„Alþingi ályktar að mótmæla harðlega brotum þeim á íslenzkri fiskveiðilöggjöf, sem brezk stjórnarvöld hafa efnt til með stöðugum ofbeldisaðgerðum brezkra herskipa innan íslenzkrar fiskveiðilandhelgi, nú nýlega hvað eftir annað jafnvel innan fjögurra mílna landhelginnar frá 1952.

Þar sem þvilíkar aðgerðir eru augljóslega ætlaðar til að knýja Íslendinga til undanhalts, lýsir Alþingi yfir, að það telur Ísland eiga ótvíræðan rétt til 12 mílna fiskveiðilandhelgi, að afla beri viðurkenningar á rétti þess til landgrunnsins alls, svo sem stefnt var að með lögnum um vísindalega verndun fiskimiða landgrunnsins frá 1948, og að ekki komi til mála minni fiskveiðilandhelgi en 12 mílur frá grunnlínum umhverfis landið.“

Þessi yfirlýsing var gerð með samhljóða atkvæðum allra alþingismanna 5. maí 1959, og er hún enn í fullu gildi.

Eins og menn sjá, vikur meginefni yfirlýsingarinnar að brezku landhelgisdeilunni, en eitt efnisatriði hennar er sérstaklega athyglisvert og vísar til framtíðarinnar, nfl.

Að afla beri viðurkenningar á rétti Íslands til landgrunnsins alls, svo sem að sé stefnt með lögnum um vísindalega verndun fiskimiða landgrunnsins frá 1948.

Þegar rakið er það helzta, sem gerzt hefur í landhelgismálinu, síðan landgrunnslögin voru sett, þykir okkur, flutningsmönnum þessarar tillögu, rétt að vikja þessu næst að lausn fiskveiðadeilunnar við Breta, en á hana var endi bundinn með ályktun Alþingis 9. marz 1961.

Fóru síðan, þann 11. marz 1961, fram erindaskipti („nótuskipti“) um lausn deilunnar milli utanríkisráðherra Íslands, Guðmundar Í. Guðmundssonar, og þáverandi sendiherra Breta á Íslandi, herra Andrew C. Stewart, og voru helztu efnisatriði þessi:

1. Ríkisstjórn Bretlands falli frá mótmælum sínum gegn tólf mílna fiskveiðalögsögu umhverfis Ísland.
2. Grunnlinubreytingar verði gerðar á nokkrum stöðum til rýmkunar fiskveiðalögsögunnar.
3. Þrjú árin næstu lofar ríkisstjórn Íslands að hindra ekki, að skip skrásett í Bretlandi stundi veiðar milli tólf og sex mílna linunnar á nánar tilgreindum svæðum og tímum.
4. Þá gaf ríkisstjórn Íslands svo hljóðandi yfirlýsingu:

„Ríkisstjórn Íslands mun halda áfram að vinna að framkvæmd ályktunar Alþingis frá 5. maí 1959 varðandi útfærslu fiskveiðalögsögunnar við Ísland, en mun tilkynna ríkisstjórn Bretlands slíka útfærslu með sex mánaða fyrirvara, og risi ágreiningur um slíka útfærslu, skal honum, ef annar hvor aðili óskar, skotið til Alþjóðadómstólsins.“

Sú breyting, sem með tillögu þessari er lagt til, að gerð verði á fiskveiðalandhelginni fyrir Vestfjörðum, er fyrsta skrefið, sem stigið er til útfærslu fiskveiðalögsögunnar, síðan framangreint samkomulag var gert við ríkisstjórn Bretlands. Verður því sjálfsagt eigi hjá því komizt, að meðferð málsins verði sú, sem þar segir.

En hitt leikur ekki á tveim tungum, að tillaga þessi er í fyllsta samræmi við þá yfirlýstu stefnu Alþingis og íslenzku ríkisstjórnarinnar „að halda áfram að vinna

að framkvæmd ályktunar Alþingis frá 5. maí 1959,“ en í þeirri ályktun sagði, að aflað skyldi viðurkenningar á rétti Íslands til landgrunnsins alls.

Eins og meðfylgjandi uppdráttur af íslenskka landgrunninu sýnir, er landgrunnið við Norðurland og Suður- og Suðvesturland að miklu leyti innan núverandi fiskveiðalandhelgi. En hins vegar er mikill hluti landgrunnsins fyrir Austurlandi og Suðausturlandi utan fiskveiðalandhelginnar. Og fyrir Vestfjörðum er mikill meiri hluti landgrunnsins utan núverandi fiskveiðalandhelgi.

Er þannig enn langt í land með, að því takmarki, sem Íslendingar settu sér með setningu laganna um vísindalega verndun fiskimiða landgrunnsins, sé náð.

Þess munu fá, ef nokkur dæmi í heiminum, að líf þjóða sé jafnháð fiskveiðum og fiskiðnaði sem líf íslensku þjóðarinnar. Samt hafa margar þjóðir, sem minna eiga undir fiskveiðum en við Íslendingar, þegar lýst yfir einhliða rétti sínum til fiskveiða á landgrunninu við strendur sínar. Meðal þeirra þjóða eru t. d. Argentína, Cambodía, Chile, Costa-Rica, Equador, El Salvador, Guatemala, Suður-Kórea, Mexíkó, Nicaragua, Panama og Perú.

Má þó vera, að þær þjóðir, sem helgað hafa sér landgrunn sitt sem fiskveiðalandhelgi, sumar allt að 150—200 mílur til hafs, séu enn fleiri en hér eru taldar.

En af þessu er ljóst, að þegar Íslendingar stiga það spor að helga sér landgrunnið allt sem fiskveiðalandhelgi sína, þá erum vér hér aðeins að stiga þau spor, sem þegar hafa verið stigin af mörgum þjóðum á undan oss.

Nú mundi það e. t. v. vera skoðun margra, að næsta skref Íslendinga í landhelgismálinu ætti að vera það að láta fiskveiðalögsögu Íslands ná til landgrunnsins alls. Og engan veginn væri það óeðlilegt, að slíkt væri gert í einum áfanga.

En með þessari tillögu er ekki tekið svo djúpt í árinna. Hér er aðeins lagt til, að fiskveiðalandhelgin fyrir Vestfjörðum verði látin taka til vestfirzka landgrunnsins austan frá Húnaflóa og suður á Breiðafjörð.

Ýmsar ástæður liggja til þess, að flutningsmenn tillögunnar telja rétt að haga tillöguflutningi sínum að þessu sinni svo sem hér er gert.

Fram til þessa höfum við Íslendingar þokað okkur að settu marki í landhelgismálinu stig af stigi, oft í smáum skrefum.

Svo var gert 1950 norðanlands, einnig 1952. Og með hinni miklu stækkun landhelginnar úr 4 mílum í 12 mílur 1958 var öllum ljóst, að einungis var um áfanga að ræða, en ekkert lokatakmark.

Því kann að verða haldið fram, að rétt væri þó að helga sér nú einnig landgrunnið fyrir Austurlandi, og eru flutningsmenn þessarar tillögu síður en svo andvígir því, að svo verði gert. En eins og sakir standa er það Austfirðingum ekki lífsnauðsyn með tilliti til þess uppgripa sildarafla, er þeir nú njóta og vænta má, að haldist næstu árin.

En hins vegar er stækkun fiskveiðalandhelginnar fyrir Vestfjörðum lífsnauðsynjamál Vestfirðinga, sem ekki má dragast að leysa.

Þó að það kunni að hljóma eins og öfugmæli, er það samt satt, að Vestfirðingar eru nú verr settir, svo sem friðun fiskimiða við strendur landsins er nú háttáð, en þeir voru, meðan landhelgin var aðeins þrjár sjómílur.

Hver, sem lítur á uppdráttinn yfir fiskveiðalandhelgi Íslands, mun sannfærast um, að þetta er rétt. Við stækkun landhelginnar hafa Vestfirðingar aðeins fengið sína tólf mílna landhelgi fyrir öllum Vestfjörðum. En fyrir Suður- og Vesturlandi hafa viðáttumikil hafsvæði og flóar friðazt fyrir ágangi innlendra og erlendra skipa og þar með nálega allt landgrunnið úti fyrir ströndum þessa landshluta. — Þar er landhelgin á stórum svæðum raunar miklu meira en 12 mílur.

En þegar þessi gósenlönd veiðþjófanna lokuðust, tóku þeir í vaxandi mæli að líta húru auga til vestfirzka landgrunnsins. Er þar skemmst af að segja, að ágangur á það hefur margfaldazt og veiðimöguleikar innan landhelginnar minnkað að sama skapi. — Þannig er nú erlendu togarastóði þeytt í „tún“ Vestfirðinga. — Niu brezkir

landhelgisþjófar voru t. d. staðnir að verki og teknir til dóms á Ísafirði á seinasta ári.

Afleiðingar þessa dyljast heldur ekki. Þær koma skýrt fram í rýrnandi aflamagni fyrir Vestfjörðum, á sama tíma sem aflamagnið hefur stóraukizt suðvestanlands, þar sem meginhluti landgrunnnsins er innan landhelgi og nýtur fullnægjandi friðunar.

Fiskifélag Íslands hefur góðfúslega gert athugun á þessu að beiðni okkar flutningsmanna tillögunnar, og staðfesta þær tölur í öllu það, sem hér hefur verið sagt.

Þessar upplýsingar segja vissulega alvarlega sögu. En hitt er þó enn alvarlegra, að fáist landgrunnið fyrir Vestfjörðum ekki friðað, missir vestfirzk sjómannastétt — þróttmesti hluti fólksins, sem þar býr — trúna á, að lífvænlegt sé til frambúðar í þessum landshluta. Nú þegar kennir vaxandi kviða og vantrúar á framtíðarmöguleikana hjá vestfirzkum sjómönnum, og beygur þeirra berst til fjölskyldnanna í landi og dregur almennt kjark úr fólki.

Vestfirðingar eiga allt sitt að kalla undir því, sem sjórinn gefur. Fólkið, sem byggir Vestfirði, er atorkusamt og lætur ekki sitt eftir liggja við öflun verðmæta í þjóðarbúið. Það er naumast ofsagt, þótt sagt sé, að réttur þess til landgrunnnsins fyrir Vestfjörðum sé réttur þess til lífsins.

Stækkun landhelginnar fyrir Vestfjörðum þannig, að hún nái yfir landgrunnið allt, er stærsta mál Vestfirðinga í dag. Þess vegna er mikið í húfi, að Alþingi og ríkisstjórn bregðist vel og drengilega við þessu máli, samþykki þessa tillögu, áður en þessu þingi lýkur, og tryggi henni framgang svo fljótt sem verða má og eigi síðar en 15. október á hausti komanda.

Uppdráttur sá, sem hér með fylgir, sýnir fiskveiðalandhelgi Íslands samkvæmt reglugerð nr. 70 frá 30. júní 1958 og þann hluta landgrunnnsins, sem enn er utan íslenzkrar lögsögu.